

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2024, č. j. 6 A 20/2024-22,

t a k t o:

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížnost žalobce (dále jen „stěžovatel“) směřuje proti v záhlaví označenému usnesení (dále jen „napadené usnesení“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým městský soud rozhodl tak, že stěžovatelova žádost o osvobození od soudních poplatků se zamítá a jeho návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů se rovněž zamítá.

[2] Stěžovatel v předcházejícím správním řízení požádal Obvodní soud pro Prahu 7 o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,

ve znění pozdějších předpisů. Stěžovatel požadoval poskytnutí informace, kde soudkyně a místopředsdkyně Obvodního soudu pro Prahu 7 získala informace, že je jeho majetek předmětem exekuce a dražby, za jakým účelem po této informaci pátrala, jestli zjišťovala, že se v tomto případě jedná o korupci a zločinné spolčení, a požadoval také informace o všech stejných a podobných postupech soudců téhož soudu. Žalovaný stěžovatelovo odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o částečném odmítnutí žádosti o poskytnutí informací, zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil.

2. Rozhodnutí městského soudu

[3] Proti rozhodnutí žalovaného brojil stěžovatel žalobou u městského soudu. V rámci této žaloby stěžovatel mimo jiné požadoval osvobození od soudních poplatků pro svou nemajetnost a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[4] Městský soud návrh žalobce na přiznání osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů napadeným usnesením zamítl.

[5] Městský soud v první řadě stěžovatele přípisem vyzval k doložení majetkových poměrů a poskytl stěžovateli formulář k vyplnění pro doložení všech relevantních okolností. Stěžovatel městskému soudu vyplněný formulář zaslal zpět, ovšem i po vyplnění formulář obsahoval pouze dílčí informace dokládající stěžovatelovy příjmy a výdaje za platby energií. Městský soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatel je tím, kdo má povinnost soudu řádně a úplně prokázat své majetkové poměry za účelem možnosti soudu posoudit, zda naplňuje podmínky stanovené pro přiznání osvobození od soudních poplatků. V této věci stěžovatel soudu řádně nedostatek prostředků k úhradě soudních poplatků neosvědčil. Zároveň však městský soud zdůraznil, že i v případě osvědčení nedostatku prostředků k úhradě soudních poplatků lze v některých případech osvobození žadateli odeprít. V případě stěžovatele městský soud dospěl k závěru, že i pokud by svou nemajetnost doložil, nemohl by mu osvobození od soudních poplatků přiznat s ohledem na množství a povahu sporů, které stěžovatel vůči orgánům veřejné správy vede, a rovněž proto, že z podání stěžovatele ani ze správních rozhodnutí nevyplývá, že by se věc přímo týkala stěžovatelových životních zájmů. Městský soud rovněž zamítl návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť advokáta lze ustanovit navrhovateli, u kterého jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Jelikož městský soud v první části napadeného usnesení dospěl k závěru, že v případě stěžovatele tyto předpoklady naplněny nebyly, návrhu na ustanovení zástupce také nevyhověl.

3. Kasační stížnost

[6] Stěžovatel rozhodnutí městského soudu napadl kasační stížností, v níž požadoval přiznání osvobození od soudních poplatků a navrhoval ustanovení zástupce z řad advokátů pro toto řízení. Současně v kasační stížnosti namítal, že městskému soudu jsou známy důvody jeho kritické situace, že žije pod hranicí chudoby a na zaplacení soudních poplatků ani advokáta nemá prostředky. Dále namítal, že mu postup městského soudu upírá základní ústavní právo na spravedlivý proces. Stěžovatel rovněž v kasační stížnosti rozvíjel argumentaci týkající se vytvořené metodiky StB pro jeho dehonestaci. Nejvyšší správní soud ji však v tomto rozhodnutí blíže nerekapituluje, jelikož není pro nynější posouzení věci relevantní.

pokračování

[7] Vyjádření žalovaného Nejvyšší správní soud nepožadoval.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že v souladu s usnesením rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, nevzniká stěžovateli podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského, resp. městského soudu poplatková povinnost. Zároveň není v těchto případech povinné zastoupení stěžovatele advokátem. Napadené usnesení nesporně je takovýmto procesním rozhodnutím, Nejvyšší správní soud proto v tomto řízení zaplacení soudního poplatku nepožadoval a ze stejného důvodu ani nerozhodoval o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť ta je v tomto případě bezpředmětnou. Nejvyšší správní soud se však zabýval stěžovatelovým návrhem na ustanovení zástupce a následně přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti, ověřil při tom, zda toto usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud se v první řadě zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce. Z výše označeného usnesení rozšířeného senátu plyne, že při rozhodování o kasační stížnosti směřující proti procesnímu rozhodnutí městského soudu, není dána ani povinnost zastoupení advokátem. Stěžovatel tedy v této věci advokátem zastoupen být nemusí, což však neznamená, že by Nejvyšší správní soud byl zbaven povinnosti rozhodnout o návrhu stěžovatele na ustanovení advokáta, neboť toto zastoupení sice není povinné, nicméně je bezpochyby možné.

[11] V souladu s § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je-li to nezbytné k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, kterým může být i advokát. Pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce je tak vyžadováno splnění dvou kumulativních podmínek, a to: 1) u navrhovatele musí být dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) zastoupení musí být nezbytné třeba k ochraně jeho práv.

[12] Nejvyšší správní soud posoudil stěžovatelovu žádost ve světle výše označeného ustanovení a splnění kumulativních podmínek neshledal. Ve vztahu k první podmínce Nejvyšší správní soud odkazuje na argumentaci uvedenou níže v tomto rozhodnutí, nicméně ani druhá podmínka, tedy nezbytnost zastoupení k ochraně práv stěžovatele, není v tomto případě naplněna. Velká část stěžovatelovy argumentace je sice pro posouzení kasační stížnosti irelevantní, nicméně i přesto je z kasační stížnosti možné dovodit, v čem stěžovatel spatřuje nesprávnost postupu městského soudu. Z kasační stížnosti je rovněž patrné, že se stěžovatel domáhá toho, aby bylo městským soudem jeho návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce vyhověno. Je tedy zřejmé, že klíčovým je v této věci posouzení otázky, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud tuto otázku může bezpochyby posoudit již na základě

podkladů obsažených ve spisu, a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti tak zjevně není nezbytné k ochraně stěžovatelových práv. Nejvyšší správní soud tedy stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl (výrok I.).

[13] Nejvyšší správní soud proto dále přistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti a napadené usnesení městského soudu přezkoumal vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil.

[14] Institut osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. představuje zákonnou výjimku z pravidla, dle kterého je žaloba proti rozhodnutí správního orgánu na základě zákona zpoplatněna. K osvobození od soudních poplatků mají soudy přistupovat pouze výjimečně v případě existence zvlášť závažných důvodů. Toto osvobození má za účel zabránit odepření přístupu k soudu nemajetným účastníkům řízení. Nicméně jeho smyslem naopak není osvobodit nemajetné účastníky řízení ve všech sporech včetně těch, které nemají zjevný dopad do jejich životní sféry. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší správní soud také např. ve svém rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS.

[15] Jak správně uvedl také městský soud, břemeno tvrzení i břemeno důkazní ohledně splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků tíží účastníka řízení, který o něj žádá, viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 As 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS. Městský soud v této věci dospěl k závěru, že se stěžovatelem předložené doklady jeví jako neúplné a není z nich možné získat přesný obraz o finančních a majetkových poměrech stěžovatele. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje.

[16] Stěžovatel ve formuláři k prokázání svých majetkových poměrů vyplnil pouze osobní údaje, počet osob v domácnosti, druh pracovní činnosti, příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení a dále v tomto formuláři uvedl, že postup žalovaného je proti dobrým mravům. Z tohoto podkladu tak vyplynulo pouze to, že ve stěžovatelově domácnosti žije pouze on a pes a že pobírá starobní důchod ve výši 6 154 Kč a příspěvek na bydlení ve výši 1 267 Kč. Dále stěžovatel městskému soudu zaslal kopii dokladu SIPO za září 2023, ze kterého vyplynulo, že prostřednictvím SIPO hradí částku ve výši 1 050 Kč za plyn a 3 660 Kč za elektřinu. Žádné další relevantní skutečnosti stěžovatel na výzvu městského soudu k doložení majetkových poměrů neuvedl.

[17] Stěžovatel tak městskému soudu neposkytl dostatečné podklady k tomu, aby byl tento soud schopen učinit si přesvědčivý obraz o majetkových poměrech stěžovatele. Z doložených dokladů není vůbec zřejmé, zda stěžovatel vlastní nějaký majetek, jakým způsobem zajišťuje své bytové potřeby, jaké jsou jeho výdaje mimo plateb za energie, zda se na jeho výdajích podílí někdo další apod. Městský soud stěžovateli poskytl prostor k uvedení okolností relevantních pro posouzení jeho majetkových poměrů. Ze spisu ovšem nelze dovodit, že by tomuto soudu měla být známa stěžovatelova kritická situace a ten pro její prokázání ani na výzvu neposkytl dostatek podkladů. Městský soud tak neměl možnost řádným způsobem zhodnotit, zda stěžovatel zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků naplňuje.

[18] Městský soud nad rámec výše uvedených závěrů konstatoval také to, že i kdyby stěžovatel svou nemajetnost řádně doložil, nebylo by přistoupení k osvobození od soudních

pokračování

poplatků na místě. Soud totiž může v některých případech navrhovatelům dobrodiní spočívající v osvobození od soudních poplatků odepřít. Podle městského soudu ze správních rozhodnutí ani z podání stěžovatele nevyplývá, že by se projednávaná věc týkala jeho životních zájmů. K tomuto Nejvyšší správní soud uvádí, že již první z vymezených důvodů samostatně zcela jistě ob stojí pro nepřistoupení k osvobození od soudních poplatků. Zdejší soud tak nepovažuje pro posouzení kasační stížnosti za nezbytné vyjadřovat se k této podpůrné argumentaci městského soudu. Napadené usnesení totiž lze považovat za správné zejména proto, že stěžovatel nedostal své povinnosti řádně a úplně prokázat své majetkové poměry odůvodňující jeho právo na osvobození od soudních poplatků.

[19] Jak již bylo uvedeno výše, splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků představuje jednu z kumulativních podmínek bez jejichž naplnění není soud oprávněn přistoupit k ustanovení zástupce z řad advokátů. Nejvyšší správní soud závěry městského soudu o nenaplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků potvrdil, nezbyvá mu než potvrdit také závěr o nepřistoupení k ustanovení zástupce z řad advokátů.

5. Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl (výrok II.).

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 25. června 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu